

Špinavé ochody s německým odpadem

Na lovu obchodníků s odpady

autoři Michael Billig a Marius Münstermann

ZDF 31.05.2023

<https://www.zdf.de/dokumentation/die-spur/muell-deponie-illegal-abfallschieber-osteuropa-100.html>

OBRAZ	TEXT
	<p>00:01 – 00:03 OFF Marius Je to špinavý miliardový kšeft.</p> <p>00:03 – 00:05 OFF Marius Nelegální obchod s odpady vzkvétá.</p> <p>00:06 – 00:08 ON Marius: <i>Nejčastěji se jedná o obalové materiály z domácností.</i></p> <p>00:09 – 00:13 OFF Marius Statisíce tun německého odpadu hnijí na nelegálních skládkách.</p> <p>00:15 – 00:18 OFF Marius Jednoduše uskladněné u našich východoevropských sousedů.</p> <p>00:20 – 00:23 ON obyvatelka obce Sarbia <i>Zrovna tady, hned vedle našeho zdroje pitné vody.</i></p> <p>00:25 – 00:27</p>

	<p>ON Peter Kurth <i>Je to nelegální. Ti, co to dělají, jsou prostě zločinci.</i></p> <p>00:27 – 00:30 ON Michael <i>Raději zadrž dech. Tohle se mi vůbec nelíbí.</i></p> <p>00:30 – 00:34 OFF Michael Hromady odpadu znečišťují ovzduší, poškozují klima a ohrožují zdraví.</p> <p>00:35 – 00:37 OFF Michael Zisky: stejně vysoké jako v obchodu s drogami.</p> <p>00:37 – 00:43 ON spolková ministryně životního prostředí Steffi Lemke <i>Tento nezákonný vývoz je prováděn s kriminální energií a musí být zastaven.</i></p> <p>00:44 – 00:47 ON Marius <i>Oh shit. Tady se zase určitě propadneme. Pozor.</i></p> <p>00:47 – 00:49 ON Michael <i>Celá tahle skládka je fakt síla.</i></p> <p>00:50 – 00:52 OFF Michael Už roky sbíráme informace o kriminálních obchodech s odpady...</p>
--	---

	<p>00:53 – 00:59 OFF Michael ...a narážíme přitom na desítky německých firem, jejichž odpad se zřejmě nachází na nelegálních skládkách ve východní Evropě.</p> <p>01:01 – 01:05 OFF Marius Při hledání stop se dostáváme přímo do stínového světa byznysu s odpady.</p> <p>01:05 – 01:11 ON státní zástupkyně Weissová <i>V mnoha případech, kdy je odpad dovážen nelegálně, končí i nelegální likvidací.</i></p> <p>01:11 – 01:16 OFF Marius Jak vlastně takové špinavé exportní obchody probíhají? Kde končí náš odpad? A kdo na tom vydělává?</p> <p>01:16 – 01:20 ON Marius: Už vjel dovnitř? <i>Támhle je...</i> <i>Dej tu kameru dolů...</i></p> <p>01:20 – 01:22 OFF Marius Abychom to vše zjistili, jedeme za nákladními auty s odpadem.</p> <p>01:23 – 01:25 ON Marius <i>Řekl bych, že jsme každopádně natrefili na podezřelého.</i></p>
--	---

	<p>TITULEK ŠPINAVÉ OBCHODY Nelegální obchod s odpadem</p> <p>Film autorů Michaela Billiga und Mariuse Münstermanna</p>
	<p>01:33 – 01:51 OFF Marius Naše pátrání začíná v malé vesnici na západě Polska. Na okraji vesnice se údajně nachází nelegální skládka odpadu z Německa. Informovala o tom polská média. Vyhazuje se odpad, který jsme tak pečlivě třídili, už po léta na polském venkově a nikdo s tím nic nedělá?</p> <p>01:51 – 01:58 ON Marius <i>Jak je to dlouhé? 100, 150 metrů. Výška pět, šest metrů, šířka 20 nebo 30 metrů. Tady leží spousta odpadu.</i></p> <p>02:00 – 02:07 ON Marius <i>Tady ty balíky, v těch by mohlo být něco ze sešrotovaných aut. Tvrzené plasty, hadice a podobné věci.</i></p> <p>02:08 – 02:10 ON Marius <i>Většina z toho jsou obalové materiály z domácností.</i></p> <p>02:11 – 02:15 OFF Marius Opad z Velké Británie, částečně z Polska. Ale především tohle...</p>

02:16 – 02:25

ON Marius

***Milsani, šlehačka, tepelně upravená.
Tohle je zřejmě balík obalových
odpadů z Německa. Tady máme
například ještě Müller Milch,
limitovaná edice.***

02:26 – 02:32 OFF Marius

Zdá se, že většina odpadu pochází z takzvaného žlutého pytle. V Německu přepečlivě vytríděno, tady prostě vyhozeno.

02:33 – 02:38

ON Marius

***Je vidět, že když se těch plastů
člověk dotkne, začnou se
rozpadat na nejmenší částičky,
mikroplasty.***

02:40 – 02:44

OFF Marius

Vydávám se hledat zdejší obyvatelky, které by mi mohly o nelegální skládce něco povědět...

02:44 – 02:45

OFF Marius

...a seznamuji se s Helenou.

02:46 ON Marius zdraví Helenu

„dzień dobry“

(bez Voice Over/UT)

02:46 – 02:53 OFF Marius:

Helena od prvního dne sledovala, jak se hora odpadu vedle její vesnice stále více rozrůstá. Od té doby se také zasazuje o to, aby zase zmizela.

02:56 – 02:57 ON + OVERVOICE

Helena

Tady jsem všechno zdokumentovala.

02:59 – 03:02

ON + OVERVOICE Obyvatelka

Helena

První nákladňáky přijely v lednu a únoru 2018.

03:02 – 03:18 OFF Marius

Helena je členkou rady obce Sarbia. Obrátila se s dotazem na příslušné úřady. Opuštěný pozemek si pronajala polská společnost, která zde chtěla oficiálně recyklovat. Hromady odpadu však stále rostly. Až do té chvíle, kdy se obyvatelé Sarbie postavili transportům s odpady do cesty.

03:18 – 03:29

ON + OVERVOICE Obyvatelka

Helena

Protestovali jsme přímo před bránou. Všechno jsme sledovali a nákladním autům jsme u brány přichystali uvítání. Potom přijžděla už jen v noci. Jednou jsme jeden nákladňák zastavili.

03:30 – 03:40

OFF Marius

Konečně se o Helenu a případ začaly zajímat policie a státní zastupitelství, které oblast ohradily. Vyšetřování probíhá dodnes. Ale odpad tam prostě zůstal. Od té doby se lidé v Sarbii bojí o svou vodu.

03:41 – 03:49

ON + OVERVOICE Obyvatelka

Helena

To je zdroj naší pitné vody. A právě tady ta hora odpadu, ani ne 100 metrů od místa, odkud vodu čerpáme.

03:49 – 03:56

ON + OVERVOICE Obyvatelka

Helena

Přála bych si jen, aby ti, kteří tento odpad vyprodukovali, si ho vzali zpět.

Vyprodukovali jste tento odpad?

Vezměte si ho zpátky!

03:59 – 04:01

OFF Marius

Od koho vlastně pochází odpad, který se v Sarbii rozkládá?

04:02 – 04:06

OFF Michael

Je možné, že za nelegální likvidací stojí propracovaný systém?

04:07 – 04:11 OFF Michael

Sháním informace o dalších případech. Polské úřady o nich často informují na svých sociálních médiích.

04:12 – 04:21

OFF Externí hlasy:

- *“V posledních letech docházelo k opakovaným požárům”*

- *“skládka odpadu bez povolení“*

- *“hořlavý aceton”*

	<p>- <i>“sudy s nebezpečnými látkami”</i> - <i>“zahrabáno pod zemí”</i></p> <p>04:22 – 04:36 OFF Michael Tento případ z loňského léta obzvlášť bije do očí: pachatelé zde v polské přírodní rezervaci zakopali přibližně 500 000 metrů krychlových odpadu, včetně odpadu ze zahraničí. Hlava gangu údajně inkasovala přibližně 5,6 milionu eur.</p> <p>04:37 – 04:48 OFF Michael Nelegální likvidace odpadu je obrovský byznys. Podle studie evropské komise z něj do kapes zločineckých skupin přiteče ročně až 15,3 miliard eur.</p> <p>04:49 – 05:30 OFF Marius Jak se vlastně s odpadky, které vyhadzujeme, dají vydělat peníze? Občané a firmy, které se chtějí zbavit svého odpadu, musejí zaplatit příslušné poplatky. Tyto peníze pak obdrží společnosti zabývající se nakládáním s odpady. Ty je mají použít na financování ekologicky šetrného zpracování.</p> <p>Ale jsou tu i zločinci. Ti peníze vybírají, ale recyklaci pouze předstírají. Odpad řádně nezlikvidují - nebo ho prostě někam vyhodí. Náklady, které tím ušetří, jsou jejich ziskem. Při množství odpadu, které se v Evropě denně hromadí, mohou jít částky rychle do milionů.</p>
--	--

	<p>05:30 – 05:35 OFF Michael Kdo vlastně stojí za obchodem s odpadem v polské Sarbii?</p> <p>05:36 – 05:43 OFF Marius Jeden polský novinář nám poskytl dokumenty: fotky a také zprávu příslušného úřadu životního prostředí.</p> <p>05:45 -05:49 OFF Michael Z nich má vyplývat, od koho by měl německý odpad pocházet.</p> <p>05:50 – 05:58 OFF Marius Na některých balících odpadu v Sarbii našli polští vyšetřovatelé tyto etikety. Velmi zajímavá jsou TATO pětimístná čísla.</p> <p>05:58 – 06:20 OFF Michael Je to naše první stopa. Čísla se dají přiřadit k recyklačním linkám, v nichž se třídí odpad ze žlutých pytlů z domácností. Takovýchto linek je v Německu zhruba 50. Etikety nám prozrazují, že v polské Sarbii leží odpad z nejméně tří třídících linek. Jedna ze Severního Porýní-Vestfálska, další z Dolního Saska a další z Bavorska.</p>
	<p>06:21 – 06:27 OFF Marius</p>

	<p>Co se vlastně musí stát s odpadem, vytríděným v Německu, aby se nakonec dostal na nelegální skládky?</p> <p>06:28 – 06:29 OFF Marius Jedeme do Bavorska.</p> <p>06:32 – 06:34 OFF Marius V Sarbii měl být uložen odpad z TĚTO linky</p> <p>06:37 – 06:39 OFF Marius Zaměřujeme se na nákladní auta s východoevropskými poznávacími značkami.</p> <p>06:40 – 06:46 OFF Marius Nákladňáky z Polska a z Česka ovšem přijíždějí a odjíždějí nikoliv z tohoto místa, ale o pár set metrů dál.</p> <p>06:47 – 06:0648 OFF Marius I to je podnik na zpracování odpadu.</p> <p>06:51 – 06:53 OFF Marius Z úkrytu pozorujeme, co se zde vlastně odehrává.</p> <p>06:55 – 07:03 O-TON Michael - hlasová zpráva: <i>Právě odsud vyjelo další nákladní auto. Bílý tahač, šedý návěs, [...] a podle nápisu zřejmě z Česka.</i></p> <p>07:03 – 07:13 OFF Marius</p>
--	---

	<p>Předpokládáme, že kamion odpad převezde do východní Evropy. Kam přesně? Abychom to zjistili, jedeme za ním, pro jistotu – protože ho nechceme ztratit - dvěma auty.</p> <p>07:13 – 07:15 ON Marius <i>Jede támhle vpředu, vážně, vážně... je to on.</i></p> <p>07:16 – 07:27 ON Marius <i>Byl tu teď kamion z Česka, jede dál po dálnici. Každopádně jedeme za ním, abychom viděli, kam směřuje.</i></p> <p>07:27 – 07:36 OFF Marius Co ještě netušíme: tento transport nás zavede přímo do stínového světa byznysu s odpadem. K německé firmě, která v tomto světě hraje zřejmě ústřední roli.</p> <p>07:37 - 07:39 ON Marius <i>A jedete přímo za ním, nebo si udržujete trochu odstup?</i></p> <p>07:39 – 07:43 ON Michael <i>Máme trochu odstup, řekl bych tak 400 metrů.</i></p> <p>07:45 – 07:48 ON Marius <i>Ze sjezdu z dálnice je to na hranice jen šest kilometrů...</i></p>
--	---

	<p>07:49 – 07:54 OFF Marius <i>Po ani ne dvaceti minutách překračuje kamion kolem 9. hodiny ranní českou hranici.</i></p> <p>07:58 – 08:04 OFF Michael Obchod s odpady je mezinárodní záležitostí. Vývoz z Německa do východní Evropy je na vzestupu.</p> <p>08:05 – 08:16 O-Ton Michael: <i>Od vstupu České republiky do EU vzrostl legální vývoz odpadu více než pětinasobně.</i></p> <p>ON Michael: <i>Exporty do Polska dokonce vzrostly jedenáctinásobně.</i></p> <p>08:16 – 08:24 OFF Michael To je ovšem legální vývoz. Ale z Polska víme, že u exportu odpadu stále znovu dochází i k nekalým obchodům. Je to tak i v Česku?</p> <p>08:24 – 08:30 OFF Marius Chceme vědět, co přesně se s odpadem z Bavorska stane a dále sledujeme náš šedý kamion.</p> <p>08:31 – 08:35 O-Ton Michael - hlasová zpráva: <i>Tak, dálnice tady končí, pokračujeme</i></p>
--	---

	<p>dál po silnici číslo 13.</p> <p>08:36 – 08:39 OFF Marius Přijíždíme do průmyslového města Chomutov.</p> <p>08:43 – 08:44 ON Marius: <i>Dej tu kameru dolů..</i></p> <p>08:45 – 08:48 ON Marius: <i>Vjel tam dovnitř? Stojí támhle nahoře...</i> <i>Támhle je.</i></p> <p>08:49 – 08:55 OFF Marius Kamion zastavuje v průmyslovém areálu. Rozdělujeme se, jeden z nás je připraven odjet, druhý jde opatrně dovnitř.</p> <p>08:55 – 08:58 ON Michael <i>Vidíte mě? Zezadu, moje záda?</i> ON Marius <i>Ano. Vidím tě ve zpětném zrcátku.</i> ON Michael <i>OK. [Ano] Kdyby někdo přišel, prostě něco řekněte.</i></p> <p>09:00 – 09:11 OFF Michael Řidič s doklady v ruce zmizel v TOMTO domě. Krátce nato z téhož domu vychází k autu žena s dokumenty v ruce. Pravděpodobně</p>
--	---

	<p>doklady o přepravě.</p> <p>09:14 – 09:36 OFF Marius</p> <p>Přepravní doklady jsou klíčem ke každému vývozu odpadu. Je v nich uvedeno, odkud odpad pochází, kam směřuje a co se s ním má stát. Jakou roli hrají přepravní doklady při nelegálních transakcích s odpady? To se chceme dozvědět na Vrchním státním zastupitelství v Praze. Kateřina Weisssová tam vede odbor environmentální kriminality a nelegálním nakládáním s odpady se zabývá již řadu let.</p> <p>Rozhovor se státní zástupkyní Kateřinou Weisssovou</p> <p>09:37 – 09:54 ON Weisssová + Voice Over: <i>Když přepravní doklady dorazí do České republiky, pachatelé s nimi manipulují nebo je vymění za nové. V papírech například změní druh odpadu. A původcem odpadu se najednou stává česká firma.</i></p> <p>09:54 – 09:58 ON Weisssová + Voice Over: <i>Pachatelé tak vzbuzují dojem, jako by odpad nepocházel ze zahraničí.</i></p> <p>09:58 – 10:01 ON/Voice Over Marius nad jeho dotazem v angličtině („So they change the documents...“): <i>Takže oni změní dokumentaci tak, že z německého odpadu udělají český?</i></p>
--	---

	<p>10:01 – 10:15 ON Weissová + Voice Over Ano. Jedná se o obyčejnou výměnu papírů. Dokumenty se změjí v průběhu transport, řidiči je dostanou například na parkovišti nebo podobném místě.</p> <p>10:20 – 10:23 OFF Marius Výměna dokumentace je teprve první krok k nelegálnímu vývozu odpadu:</p> <p>10:23 – 10:30 ON Weissová + Voice Over. V mnoha případech nelegálního dovozu odpadu je tento odpad v Česku také nelegálně zlikvidován.</p>
	<p>10:33 – 10:44 OFF Michael Je možné, že jsme se stali svědky právě takové výměny dokumentace, kterou státní zástupkyně popisuje? Má tedy dojít k nelegálnímu zlikvidování bavorského odpadu v Česku? Po třičtvrtěhodině pokračuje náš kamion v cestě.</p>
	<p>10:46 – 10:50 ON Marius Pokračujeme. Už se rozjel. Směrem na Prahu. Na dálnici.</p> <p>10:54 – 10:57 OFF Marius Po dvou hodinách jízdy nákladní vůz znovu zastavuje.</p>

	<p>10:59 – 11:08 O-Ton/ON Marius <i>Nacházíme se teď v malé vesničce, právě projel skrze dřevěnou bránu. Vlastně to vypadá jako soukromý vjezd. A každopádně je to tady také cítit odpady. A to jsme přímo uprostřed vesnice.</i></p> <p>11:08 - 11:14 OFF Marius V navigaci vidíme, že se nacházíme v sídle spediční firmy. Řidič pravděpodobně odpočívá.</p> <p>11:16 OFF Marius A nás nechá čekat...</p> <p>11:18 – 11:19 OFF Marius ...14 dlouhých hodin.</p> <p>11:23 – 11:26 OFF Marius/Michael? A potom, za ranního kuropění, najednou pokračuje!</p> <p>11:31 – 11:39 ON Marius: <i>Doprava nebo doleva? Doprava nebo doleva? Jsme tady... doleva. Ne, jedeme špatným směrem, sakra.</i></p> <p>11:42 – 11:47 ON Marius: <i>Tak, je krátce po čtvrté hodině ranní, krátce před východem slunce, náš kamion se rozjel.</i></p>
--	--

	<p>11:50 – 11:54 ON Marius: <i>Myslím, že v tomhle dešti se za ním můžeme v pohodě táhnout osmdesátkou.</i></p> <p>11:55 ON Michael: Jasně.</p>
	<p>11:56 – 12:01 OFF Marius Po zhruba pěti hodinách opouští kamion dálnici.</p>
	<p>12:02 – 12:17</p> <p>ON Marius <i>Řekl bych, že jestli v nejbližších minutách neudělá nějakou velkou otočku, budeme poměrně brzo v cíli.</i></p> <p>ON Marius <i>Tady vjíždí dovnitř. OK, jede dovnitř. Jsme v cíli!</i></p> <p>ON Michael: Cože?</p> <p>ON Marius: Jsme v cíli.</p> <p>ON Marius: Otočíme auto a pak se podíváme, jestli tady vyloží náklad. To ještě musíme zaznamenat.</p> <p>12:22 – 12:23 ON Marius: Cože, on snad zase vyjíždí ven, nebo co?</p> <p>12:24 – 12:30 ON Marius: Vypadá to, jako by vyjížděl ven.</p> <p>ON Michael: Bez toho, aby vyložil náklad?</p> <p>ON Marius: Zatím nic nevyložil.</p>

	<p>12:32 – 12:37 OFF Marius Je to tak: znovu pokračujeme v cestě. Ovšem jen několik stovek metrů průmyslovým areálem.</p> <p>12:38 – 12:40 ON Kameraman: Mám dát kameru dolů...? ON Marius: Ano.</p> <p>12:40 – 12:42 OFF Marius: A pak náš kamion dorazil do cíle.</p> <p>12:42 – 12:45 ON Michael: Copak odtamtud znovu vyjždí? ON Marius: [Ne] jen tam parkuje.</p> <p>12:46 – 12:52 OFF Marius Po zhruba 24 hodinách jízdy a ujetých 500 kilometrech je odpad z Bavorska vyložen v této hale.</p> <p>12:53 – 13:01 OFF Marius Řidič vystupuje. Je to ten samý řidič, který předchozí den naložil odpad v Bavorsku. S pomocí překládací aplikace ho oslovuji:</p> <p>13:01 – 13:13 ON Dialog: PAMĚŤOVÝ PROTOKOL Marius: Odkud je ten odpad, který jste přivezl? ON řidič: Chomutov.</p>
--	--

ON Marius: Chomutov?
ON řidič přikyvuje: Chomutov.
ON Marius: Chomutov in Czech Rep?
ON řidič: Ano, ano.

13:13 – 13:19

OFF Marius

Není to pravda. Ten kamion jsme už z Bavorska nespustili z očí. Proč ten řidič lže?

13:19 - 13:31

ON Michael

Byl v Chomutově, zřejmě tam vyměnil dokumentaci.
Předpokládáme, že díky této výměně došlo ke změně německého odpadu na český, aby zde mohl být legálně – tedy „legálně“ - zpracován.

13:31 – 13:36

OFF Marius

Celá ta věc vážně smrdí. Když se zavře brána haly, ještě jednou se tady pořádně porozhlédneme.

13:36 – 13:50

ON Michael

Co tady kolem leží, bude zhruba to, co naložil, takže takový nadrobno nasekaný odpad...průmyslové odpady, odpad z domácností, bioodpad, plasty... tohle bylo něco jako tablety. Ne, spíše něco jako obaly od pitíček.

13:50 – 13:52

OFF Marius

Náš nález později ukážeme odborníkovi.

	<p>13:53 – 13:58 ON Michael: <i>Tady je to všechno páté přes deváté...</i> ON Marius (volá zezadu): <i>Pojď se sem podívat.</i> ON Michael: Co je? ON Marius: Tady je to napsané.</p> <p>13:58 – 14:00 OFF Marius Na bráně haly nacházíme další vodítko.</p> <p>14:02 – 14:05 ON Marius Ano. Patří firmě FCC Česká republika.</p>
	<p>14:06 – 14:12</p> <p>OFF Michael: FCC Česká republika – co je to vlastně za firmu? A co dělá s odpadem z Bavorska?</p>
	<p>14:13 – 14:32</p> <p>OFF Michael FCC je obrovský koncern s pobočkami po celém světě. V Česku patří tento koncern k největším hráčům na trhu s odpadem. V Brně tahle firma odpad zpracovává na palivo pro cementárny. Odpad z Bavorska se zřejmě bude spalovat. Posíláme firmě dotaz ohledně dovozu z Německa. Odpověď:</p>

	<p>14:33 – 14:35 OFF externí ženský hlas v němčině: „FCC žádný odpad z Německa nedovází.”</p>
	<p>14:39 – 14:50 OFF Michael Jak je možné, že tak velká společnost neví, nebo snad nechce vědět, odkud pochází odpad, který se nyní nachází v její hale? A kdo může mít zájem na tom, aby se z německého odpadu stal odpad český?</p>
	<p>14:51- 15:11 OFF Michael Právě o tom chceme mluvit s někým, jehož úkolem je prokouknout triky kriminálních obchodníků s odpadem. Berend Wilkens už při kontrolách přistihl mnoho podvodníků. Není to snadný úkol - vzhledem k množství nákladních aut v příhraniční oblasti s Polskem. Se svým kontrolním orgánem dohlíží na mezinárodní transport odpadů v Berlíně a Braniborsku už téměř 30 let.</p> <p>15:12 – 15:14 OFF Michael Setkávám se s ním v jeho kanceláři.</p> <p>15:14 – 15:44 ON Michael: <i>Dobrý den... Takže pane Wilkensi, rád bych Vám ukázal nějaký materiál, který jsme získali během našich rešerší v Česku. Jsem moc zvědavý, co na to řeknete.</i></p>

ON Michael: Je to ten kamion vzadu.

ON Michael: Tady je ta paní, co jde k nákladáku, s papíry v ruce.

ON Michael: A potom řidič prostě pokračoval v cestě, tady vyjíždí ze dvora a jede dál. Až do Brna.

A tady leží pár zbytků, co spadly dolů z nákladáku.

***ON Wilkens:
Zřejmě je to mix nejrůznějšího odpadu.***

15:44 – 15:49

OFF Michael

Vyprávím mu následující: firma, v jejíž hale odpad skončil, tvrdí, že z Německa nic nedovází.

15:50 – 15:59

ON Wilkens

Je možné to interpretovat tak, že došlo k výměně dokumentace, aby se případně zamaskoval jejich původ.

ON Michael: Byl by to trestný čin?

ON Wilkens: Ano, zcela

jednoznačně.

16:00 -16:06

OFF Michael

	<p>Vysvětluje, že pro vývoz určitých druhů odpadu platí povinnost získat povolení. A tahle povinnost se prostě obchází.</p> <p>16:07 – 16:16 ON Michael <i>Proč by mělo smysl tuto povinnost obcházet?</i></p> <p>ON Wilkens <i>Aby se ušetřil čas a peníze. To jsou právě motivy všech těch, kteří ty předpisy nerespektují.</i></p> <p>16:16 – 16:30 OFF Michael Dle jeho slov je takový povolovací proces velmi náročný. Žádosti je nutno podávat v Německu i v cílové zemi, dokonce i dopravní trasy se musí stanovit předem. Celá záležitost pak může trvat několik měsíců a stát až 15 000 eur na poplatcích za každou jednotlivou vývozní transakci.....</p> <p>16:31 – 16:36 OFF Michael Takže ten, kdo přeměňuje německý odpad za český, se tomu všemu vyhne a ušetří pořádný balík peněz.</p> <p>16:38 – 16:42 OFF Michael Kolik německého odpadu mizí tímto způsobem v Česku? A především: kde potom vlastně končí?</p> <p>16:45 – 16:51</p>
--	--

	<p>OFF Marius Jedeme ještě jednou do Chomutova. Na místo, kde jsme sledovali možnou výměnu dokumentace.</p> <p>16:57 – 17:03 OFF Marius Všímáme si přitom jména jedné firmy: Ekoselect. Je to tahle firma, která pravděpodobně stojí za změnou dokumentace?</p>
	<p>17:05 – 17:17 OFF Michael</p> <p>Prohlížíme si webové stránky Ekoselectu. Další společnost zabývající se nakládáním s odpady. Sídlo společnosti se nachází jen několik ulic od místa, kde se scéna s dokumentací odehrála.</p> <p>17:17 – 17:36 ON Michael: <i>Na papíře je Ekoselect českou společností. Najdeš ji v českém obchodním rejstříku, kde je zapsána. Vedení společnosti je rovněž české. Stejně tak i akcionáři, vlastníci společnosti. A mezi těmito vlastníky je i holdingová společnost. A tady to začíná být zajímavé: tento holding je z určité části vlastněn nějakým Němcem.</i></p> <p>17:37 – 17:45 OFF Michael Je to pan S.</p>

	<p>Hledáme jeho jméno v databázi podnikatelů. S. již více než 20 let podniká v obchodě s odpady...</p>
	<p>17:45 – 18:00 OFF Michael ...byl zaměstnán nebo měl podíl v několika firmách v Sasku a Sasku-Anhaltsku. V Chomutově se jeho jméno objevuje poprvé v roce 2007, tehdy se stal ředitelem firmy, z níž později vznikl Ekoselect. Od roku 2014 je jedním z majitelů.</p> <p>18:00 – 18:05 OFF Marius Jak zásadní roli tento muž v obchodech s německým odpadem v Česku zřejmě hraje, pochopíme teprve později.</p>
	<p>18:06 – 18:09 OFF Marius Nejprve narážíme na tuto zprávu českého úřadu na ochranu životního prostředí:</p> <p>18:10 – 18:19 ON Marius <i>Podle ní dostala firma Ekoselect již v roce 2019 pokutu, protože dělala právě to, co jsme pravděpodobně viděli, tedy že německý odpad deklarovala za český.</i></p> <p>18:19 – 18:24 OFF Michael</p>

	<p>Pokud tomu tak je, musel by český úřad možná vědět i to, od koho tehdy německý odpad pocházel. S kým Ekoselect obchodoval?</p>
	<p>18:25 – 18:38 OFF Michael Česká inspekce životního prostředí nám na dotaz uvádí 27 německých firem. Ty měly Ekoselectu dodávat odpad. Následně úřad dodává ještě názvy čtyř českých firem. Ty by měly být hlavními odběrateli Ekoselectu.</p>
	<p>18:39 – 18:53 OFF Michael Jedna z těchto čtyř firem je aktuálně v hledáčku českého speciálního týmu pro boj s organizovaným zločinem: kvůli TĚTO skládce. Obrovská, ale legální skládka odpadu. Jde o toxický odpad, který zde byl údajně uložen. Je tady zahrabán i odpad z Německa?</p> <p>18:54 – 18:56 OFF Marius Vzduch je zamořen olejovitým zápachem.</p> <p>18:59 – 19:07 ON Michael <i>Tohle je legální skládka, na které se ale dle státního zastupitelství odehrávají nelegální záležitosti. Na jedno místo se teď prostě zkusíme podívat.</i></p>

	<p>19:11 – 19:12 ON Michael: <i>“Dívej se pořádně, kam šlapeš, buď opatrný”</i></p> <p>19:16 – 19:19 OFF Marius Nechceme tady zůstat moc dlouho. A vlastně ani nemusíme.</p> <p>19:20 – 19:22 ON Michael: <i>Tys něco našel, Mariusi?</i></p> <p>19:22 – 19:37 ON Marius: <i>Tady, Milbona. S potiskem v němčině.</i> Marius: A pak tohle. Michael: Ukaž to prosím trochu blíž. Marius: Landliebe Grieß Pudding.” Michael: To už stojí za to. Marius: „Durchschnittlich Nährwerte.“</p> <p>19:39 – 19:44 OFF Marius Tohle nám stačí. I tady se očividně nachází odpad z Německa. Rychle odtud mizíme.</p>
	<p>19:47 – 20:43 OFF Marius Takže to můžeme shrnout: odpad z Německa zjevně různými cestami mizí ve východní Evropě. V Česku zřejmě stačí jednoduchá výměna dokumentace. Máme za to, že německý odpad se díky tomuto triku dokonce ukládá na regulérních skládkách. To by bylo jednoznačně nelegální.</p>

	<p>K tomu je ovšem potřeba vědět, že v Česku je povoleno to, co je v Německu už dávno zakázáno: tedy ukládat na skládkách odpad z domácností a průmyslový odpad. Musí to být ovšem pouze český odpad.</p> <p>Německý odpad se na skládky nesmí dostat – ani v Německu, ani v zahraničí. Skládky jsou totiž považovány za problém pro životní prostředí: uvolňuje se na nich metan, který poškozují klima a také mohou znečišťovat podzemní vody.</p> <p>Náš odpad tak musí být zrecyklován nebo spálen. Na druhou stranu mnoho zemí EU stále vyhazuje svůj odpad na skládky - například Česká republika dává na skládky téměř polovinu odpadu z domácností.</p> <p>Je tedy možné, že zločinecké společnosti zabývající se likvidací odpadu využívají této nejednotnosti v rámci EU k systematickému ukládání německého odpadu na skládkách v zahraničí?</p>
	<p>20:45 – 20:58 OFF Michael O tom chci hovořit se Spolkovým svazem německého odpadového hospodářství. Jeho prezidentem je už 25 let Peter Kurth. Ví, co se v této branži odehrává a fakt, že německý odpad končí na skládkách v zahraničí, ho vlastně ani nepřekvapuje.</p>

20:58 – 22:03

ON Kurth

Víme dobře, že plastový odpad z Německa občas končí na skládkách.

ON Michael: Je to legální?

ON Kurth: V žádném případě to není legální, je to zločin, je to nelegální.

ON Michael

Proč by to zločinci, tedy ti aktéři, vlastně dělali, proč by odpady nerecykovali, ale prostě vyhazovali na nějakou skládku?

ON Kurth

Protože je to levnější. Recyklace plastů může stát na tunu klidně 60,70,80 eur. To si nechají od zákazníka zaplatit. Když jim ale nevznikají žádné náklady, protože najdou nelegální cesty do ciziny, je to prostě hospodářská výhoda. Ti, co to dělají, jsou zločinci. Jedná se o nelegální aktivity.

ON Michael

Sleduji sociální média úřadů na ochranu životního prostředí a mám dojem, že každý den je objevena alespoň jedna nelegální skládka.

	<p>ON Kurth <i>Naprosto nutně teď v Evropě potřebujeme zakázat skládky, protože klimaticky neutrální Evropa, která povoluje skládky odpadu vypouštějící metan - to prostě nejde dohromady, a když nebudou skládky, pak se ztíží i nelegální ukládání odpadu.</i></p>
	<p>22:04 – 22:09 OFF Michael Spolková ministryně životního prostředí vloni oznámila, že proti ilegálnímu vývozu odpadu zasáhne:</p> <p>22:09 – 22:20 ON ministryně životního prostředí Steffi Lemke <i>„Tento nezákonný vývoz byl realizován s kriminální energií a musí být zastaven. A já osobně se zasadím o to, aby k němu již nedocházelo.“</i></p> <p>22:20 – 22:30 OFF Michael Ministryně životního prostředí Lemke zde hovoří o nelegálních transportech do Polska. Pokládáme písemný dotaz: Co ví její ministerstvo o nelegálních vývozech odpadu do České republiky? Odpověď:</p> <p>22:30 – 22:35</p>

	<p>OFF Externí hlas <i>„V kontextu České republiky nejsou spolkovému ministerstvu životního prostředí známy žádné aktuální případy.“</i></p>
	<p>22:37 – 22:55 OFF Michael Jak je to vůbec možné? Jen na základě obvyčejného vyhledávání na webu v Česku nacházíme řadu otřesných případů. TATO skládka je zcela nelegální. Dostáváme i tip: tady by měly ležet tisíce tun německého odpadu. České úřady zde vyšetřují podezření ze žhářství. Mělo zde dojít ke zničení důkazů o nelegálním exportním obchodu?</p> <p>22:55 - 23:06 OFF Marius Co v tomto okamžiku ještě nevíme: prostřednictvím našeho pátrání se dostaneme až k <u>pravděpodobně</u> ústřední firmě, stojící za těmito obchody. V našich rešerších jsme se k ní již jednou dostali téměř na dosah. Ale všechno hezky postupně.</p> <p>23:08 – 23:10 OFF Marius Daří se nám najít cestu dovnitř.</p> <p>23:10 – 23:21 ON Michael: <i>Ve vzduchu je cítit velmi nepříjemný zápach. Jednak pach požáru, především ale chemický pach. Puch. Trochu kousavý.</i></p>

	<p><i>Jako rozpouštědlo, nebo něco podobného.</i></p> <p>23:22 – 23:25 Off Marius Je nám jasné, že nahoru můžeme jen v ochranném obleku.</p> <p>23:25 – 23:28 ON Marius <i>Oh shit. Tady se každopádně zase propadáme. Pozor.</i></p> <p>23:29 – 23:31 OFF Marius Nacházíme odpad z Itálie a Holandska.</p> <p>23:34 – 23:38 <i>ON Marius:</i> <i>6. srpen 21.</i> <i>17. duben 21.</i></p> <p>23:41 – 23:48 <i>ON Michael</i> <i>Tady v těch útrzcích hledáme německý odpad. To samozřejmě není úplně jednoduché. Protože se jedná o rozcupované obaly a další odpadky.</i></p> <p>23:48 – 23:50 OFF Marius Ale i tady:</p> <p>23:51 – 23:52 <i>ON Michael</i> <i>Gehalt der Zutaten. Lze to přečíst. Je to německy.</i></p>
--	--

23:53 – 23:55

OFF Marius

A ještě další indicie, že se jedná o německý odpad.

23:55 – 24:02

ON Michael

Nad toaletou – čištění kůže

ON Michael

Je tam napsáno: Doch nicht Klaus.

24:05 – 24:06

OFF Marius

A potom nacházíme tohle:

24:06 – 24:17

ON Michael

Nedýchej. Ty jo. Je to nějaký prášek.

To se mi vůbec nelíbí. Řekl bych, že se tady jedná o nějaký fakt hnusný odpad.

24:17 – 24:22

OFF Marius

Jak nebezpečný tenhle odpad vlastně je? Odebereme vzorky a později je necháme přezkoumat v laboratoři.

24:23 – 24:25

ON Michael

Celá tahle skládka je fakt síla.

24:25 – 24:34

OFF Marius

Výsledky jsou alarmující: v našich vzorcích jsou obsaženy ve velkých koncentracích jedy škodící životnímu prostředí, zdraví škodlivé a částečně rakovinotvorné látky.

	<p>24:35 – 24:38 OFF Michael Chceme samozřejmě vědět, kdo je za to zodpovědný. Česká inspekce životního prostředí nám sděluje:</p>
	<p>24:39 – 24:45 OFF externí hlas, citát: „Naše prověření ukázalo, že odpad by mohl pocházet z nelegálních přeshraničních transportů.“</p>
	<p>24:45 – 25:06 OFF Michael Dle inspekce byl veškerý odpad na tuto skládku dopraven pouze jednou firmou. Kvůli probíhajícímu vyšetřování nám ovšem úřad nechce jméno této importní firmy sdělit.</p> <p>Místo toho dostáváme jména více než tuctu německých firem. Mělo by se jednat o zákazníky této firmy.</p> <p>Byl odpad těchto německých firem uložen na nelegální, vyhořelé skládce?</p>
	<p>25:07 – 25:13 OFF Marius Některé z těchto firem následně kontaktujeme, chceme s nimi mluvit o jejich obchodech směřujících do Česka. Ale mluvit se nikomu nechce.</p>

	<p>25:14 – 25:37 OFF Marius Potom mi zvoní telefon. Volající se představí jako pan S. Moment. To je přeci německý spoluvlastník chomutovské firmy Ekoselect, v níž pravděpodobně došlo k výměně dokumentace. Zřejmě jsme tady někoho vylekali. Říká, že námi kontaktované firmy jsou jeho zákazníci. Od nich má nejspíš i moje telefonní číslo. Uvádí, že může všechno vysvětlit, rozhovor nám ale dát nechce.</p> <p>25:38 – 25:47 ON Marius <i>Nemá zájem na tom, aby byl uveden pod svým jménem. Přemýšlím, jak by to tedy mělo probíhat. Ptám se na to i jeho.</i></p> <p>ON Michael: <i>Co na to říkal?</i></p> <p>ON Marius: <i>Fakt ne. Na internetu nenajdete žádnou moji fotku, prostě vůbec nic a tak to i zůstane.</i></p>
	<p>25:48 – 25:55 OFF Michael S kým to vlastně máme co do činění? S Ekoselectem jsme se během našich rešerší už jednou setkali. Vlastníky firmy si ještě jednou pořádně prověříme.</p>

	<p>25:56 – 26:02 OFF Michael S. je krom podílu na Ekoselectu ještě ředitelem německé firmy Travice GmbH.</p> <p>26:03 – 26:26 OFF Michael Kouknu se na jejich web. Tam se ale nedá zjistit, co ta firma vlastně dělá. V databázi firem nacházím informace k jejich obchodnímu modelu: očividně se jedná o makléřskou firmu pro odpady. Odpadoví makléři zprostředkovávají odpad podobně jako zprostředkovávají realitní makléři pozemky a domy – a kasírují za to provize. Placeni jsou od tuny odpadu. To můžou být položky v centech, ale třeba i pár eur.</p> <p>26:27 – 26:31 ON Michael <i>To se zdá být docela málo. Ale u tisícovek tun odpadu z toho mohou vyjít docela rychle vysoké částky.</i></p>
	<p>26:32 – 26:58 OFF Michael Jeden znalec z branže pro nás má tip. Máme se prý podívat na nákladní burzu na internetu. Přes tento portál firmy vypisují transportní zakázky. Stránka je vlastně dostupná jen pro platící firemní zákazníky. Ale přes našeho známého získáváme přístup. Hledám makléřskou firmu, jejímž ředitelem je náš pan S. . a opravdu, zprostředkovala hned vícero transportů odpadu, mezi nimi i několik z Německa do Česka, mimo jiné i do Chomutova.</p>

	<p>26:58 – 27:04 O-Ton Michael <i>Pro S. by se likvidace německého odpadu v Česku mohla vyplatit hned dvakrát – alespoň to předpokládáme.</i></p> <p>27:04 – 27:16 OFF Michael Nejdříve zřejmě kasíruje makléřská firma Travice, kde je ředitelem, provize za zprostředkování odpadu. Podruhé pak S. profituje z toho, že část tohoto odpadu pravděpodobně zprostředkuje firmě Ekoselect, v níž je podílníkem.</p>
	<p>27:17 – 27:29 OFF Marius Jedeme do makléřské firmy. Ta má sídlo v Sasku, v prvním patře tohoto domu. Chceme firmě i panu S. dát možnost vysvětlit svůj pohled na věc a zodpovědět naše otázky.</p> <p>27:31 – 27:45 ON Marius <i>Svítlí tam světlo. Několik aut, podle značek by mohly patřit firmě. Sousedka říká, že tam někdo je.</i></p> <p>ON Michael: <i>Boty mají přede dveřmi.</i></p> <p>ON Marius: <i>Boty jsou přede dveřmi. Ale nikdo nám neotvírá. I když jsme několikrát zvonili, klepali a volali.</i></p>

	<p>27:46 – 27:50 OFF Marius Nakonec naše otázky posíláme panu S. a vedení firmy Ekoselect mailem.</p> <p>27:50 – 27:52 OFF Michael Firma nám písemně sděluje následující:</p> <p>27:53 – 27:59 OFF externí hlas „Odpad přicházející z Německa je firmou Ekoselect zpracován vždy v souladu se zákonem o odpadech.“</p> <p>28:00 – 28:04 OFF Michael Odmítají i obvinění, že by firma deklarovala německý odpad jako český. Pan S. k tomu píše následující:</p> <p>28:05 – 28:14 OFF externí hlas „Nevzniká žádný český odpad, nýbrž odpad firmy Ekoselect. Tento odpad prokazatelně není ukládán na skládky, ale je recyklován.“</p> <p>28:15 – 28:28 OFF Michael S. a vedení společnosti Ekoselect přiznávají dodávky na místo, kde jsme v ochranných oblecích přelézali hory odpadků. Tvrdí však, že tam má být firma, která by měla odpad dále zpracovat. To, že se tam odpad prostě nahromadil - s tím prý neměli nic společného.</p>
--	---

	<p>28:29 – 28:54 (celková bilance)</p> <p>OFF Michael Naše pátrání mělo poměrně neočekávaný průběh. Čím více jsme se v odpadech přehrabovali, tím hlouběji nás naše rešerše vedla do stínového světa odpadového byznysu...</p> <p>OFF Marius ...od nelegální skládky v Polsku přes transport odpadu z Bavorska až k podezřelým skládkám v Česku. Úřadům se příliš nedaří špinavé kšefty zastavovat. Odpadoví šíbři to mají lehké i proto, že vlastně nikdo nechce přesně vědět, co se nakonec s naším odpadem stane.</p>
--	---

<p>Závěrečné titulky</p> <p>Kamera: Christian Werner, Michael Stragies, Michael Billig, Marius Münstermann Střih: Steffen Bartneck, Michael Stragies Spolupráce: Zuzana Šotová, Jonathan Hoti Tlumočnick do polštiny: Szymon Opryszek</p> <p><u>Grafik-Inserts:</u> Rešerše podpořily LOGO JournalismFundEurope LOGO netzwerkrecherche LOGO Olin gGmbH</p>	
--	--